

**Дошкільний навчальний заклад (ясла-садок) №101 «Софія»
Запорізької міської ради Запорізької області.**

Досвід роботи. Тема: Естетичне виховання дітей дошкільного віку.

Зміст

1.Постановка проблеми.	2
2.Аналіз досліджень.	3
3.Мета та завдання роботи.	3
4.Естетичне виховання дітей в умовах дошкільного освітнього закладу.	4
4.1.Естетичні поняття і категорії.	4
4.2.Принципи естетичного виховання дітей.	5
4.3.Завдання естетичного виховання дітей.	5
4.4.Умови естетичного виховання дітей.	6
4.5.Форми естетичного виховання дітей.	6
4.6.Методи і засоби естетичного виховання дітей.	10
4.7.Критерії естетичної вихованості дітей.	11
5.Висновки.	13
6.Список використаних джерел.	14

Додатки.

- 1.Музична світлиця.
- 2.Музичні заняття за методикою К.Орфа.
- 3.Заняття з образотворчого мистецтва.
- 4.Чарівний світ танцю.
- 5.Інтегровані заняття (музика, малювання, хореографія).
- 6.Театралізована діяльність.
- 7.Міні-музей.

1. Постановка проблеми.

“Все прекрасне, що існує в навколишньому світі і створене людиною для інших людей, повинно доторкнутися до серця дитини і облагородити його”, В. Сухомлинський.

Наприкінці XX - на початку XXI ст. перед психолого-педагогічною наукою постали якісно нові проблеми естетичного виховання у зв'язку з глобальними змінами в усіх сферах життєдіяльності.

Сучасне суспільство переживає кризу: економічну, екологічну, політичну культурну. Необхідно глибинне переосмислення багатьох, що здавалися раніше непорушними, уявлень стосунків людини зі світом. Вичерпало себе старе уявлення про розвиток людини як про процес зростання її потреб, що вимагають усе більш розширеного їх задоволення за рахунок експлуатації природних ресурсів. Людство постало перед необхідністю зміни пріоритетів, переоцінки цінностей, вироблення нової парадигми взаємодії зі світом, а значить нової освітньої парадигми.

Нагальним є формування нового підходу до розуміння сенсу життя людини, її місця і значення в системі світобудови, тлумачення поняття успішності і розвитку. Смыслові акценти і напрями діяльності мають бути перенесені з розвитку зовнішнього (спрямованого на зовнішній світ і такого, що має на меті його підпорядкування і споживання) на розвиток внутрішній (розвиток особистості людини, вдосконалення її природи).

Суспільство все більше починає усвідомлювати, що головне його багатство - людина, а ще точніше - творча особистість. Виховати творчу особистість не можна без спеціальних зусиль, спрямованих на цю культурну мету. Надзвичайно важлива роль тут належить естетичному вихованню і розвитку, які є одним з найважливіших засобів якісного вдосконалення людської природи.

Дитинство - унікальний період в житті людини, протягом якого формуються якості особистості, в тому числі і естетичні, які надалі зберігаються майже у незмінному вигляді все життя.

Потреба в красі є природним прагненням людини до гармонії, цілісності, рівноваги і порядку. Краса має бути присутньою на усіх етапах становлення особистості, як умова її гармонійного розвитку і вдосконалення. Краса, разом з істиною і добром виступає складовою початкової тріади цінностей, і фундаментом буття особистості. Виховання красою і через красу формує ціннісну орієнтацію особистості на створення прекрасного в усіх сферах життєдіяльності. Естетичне виховання створює умови для становлення і розвитку духовності особистості, пробуджує дитину до пошуку істини і творіння добра. Такою ж початковою і істинною є потреба людини в творчості і самовираженні.

Тобто істинні вищі потреби особистості мають естетичну природу. Навчити бачити прекрасне у світі покликана система естетичного виховання. Для того, щоб ця система впливала на дитину найефективніше виховання має бути, цілісним, тобто поєднувати всі заняття, де кожна лінія розвитку має своє чітке завдання у справі формування естетичної культури дитини, основою ж є мистецтво: музика, архітектура, скульптура, живопис, танець, театр і інші види художньої творчості.

Естетичне виховання не лише відкриває душу дитини назустріч звукам, фарбам, формам, воно сприяє глибокому розумінню світу, внутрішній гармонії, усебічному розкриттю особистості, пробуджує до творчості у різних сферах життєдіяльності.

Відставання або відсутність цілеспрямованого розвитку естетичних здібностей дитини призводить до неповноцінного формування особистості, до її нездатності надалі знаходитися в гармонії з собою і світом, культурними і духовними цінностями людства, і як наслідок - поява почуття неповноцінності, невпевненості в собі, не здатності до конструктивної взаємодії з людьми в суспільстві. Естетичне виховання є умовою інтегрального способу взаємодії зі світом, тому ми приділяємо велику увагу саме естетичному вихованню і розвитку дітей.

2. Аналіз досліджень.

В роботі закладу з естетичного виховання дітей ми керуємось наступною науково - теоретичною базою:

положеннями теорії особистості, діяльності і спілкування (ідеї інтегральної характеристики особистості - Б.Ананьєв, Л.Божович, С.Рубінштейн), (положення про діяльність - Л.Виготський, В.Давидов, В.Слободчиков), (положення про суб'єкти діяльності - Б.Ананьєв, С.Рубінштейн), (діяльність та її розвиток - Б.Ломов, А.Мудрик);

культурологічною концепцією освіти (В.Біблер, Л.Виготський, В.Зінченко);

теорією інноваційних освітніх технологій (А.Вербицький, М.Левіна, Л.Подимова, В.Сластьонін та ін.);

роботами, присвяченими естетичному вихованню (К.Орф, Д.Кабалевський, Б.Неменський, Д.Лихачов, Б.Лихачев, Г.Костюк, І.Зязюн, В.Сухомлинський, Б.Теплов, ін.);

роботами, присвяченими особливостям естетичного виховання дошкільників (Е.Фльоріна, Н.Зубарева, Г.Григор'єва, Т.Комарова, Н.Ветлугіна, Н.Карпинська, Р.Жуковська, ін.).

Питання естетичного виховання дітей дошкільного віку також висвітлено в дослідженнях І.Павлова, В.Бехтерева, М.Красногорського, М.Щелованова, М.Касаткіна, Л.Фігуріна, Н.Аксаріної, М.Кистяковської та ін.

Найважливіші питання теорії та методики художньо-естетичного виховання знайшли своє відображення в працях сучасних вчених: Д.Джола, Б.Лихачева, Н.Миропольської, О.Рудницької, Г.Шевченко, А.Щербо.

В наукових працях знайшли відображення дослідження музичних уявлень, музикальності (Р.Фрідман, К.Форраї, М.Нільсон, Р.Оганджян, М.Кайтанджян), методик музичного виховання (Т.Науменко), художнього виховання (Т.Комарова, І.Ликова, Р.Чумічова), мовленнєвого виховання (А.Богош, Н. Гавриш).

3. Мета та завдання роботи.

Мета роботи: узагальнення досвіду естетичного виховання дітей в умовах дошкільного освітнього закладу.

В ході діяльності вирішено завдання: вивчено наукову літературу з естетичного виховання дітей; досліджено поняття естетичне виховання; охарактеризовано принципи, форми і методи естетичного виховання дітей.

Об'єкт дослідження: процес естетичного виховання дитини в умовах дошкільного освітнього закладу.

Предмет дослідження: вплив естетичного виховання на розвиток дитини.

Гіпотеза: естетичне виховання створює умови гармонійного розвитку особистості дитини.

Практичне значення: досвід роботи може бути корисним для вихователів, директорів і методистів дошкільних освітніх закладів.

4. Естетичне виховання дітей в умовах дошкільного освітнього закладу

Філософською основою естетичного виховання дитини є естетика, яка своїм предметом має дослідження чуттєвої культури. Методологічною основою естетичного виховання є етика - наука про загальні закономірності художнього освоєння дійсності людиною, про сутність і форми відображення дійсності й перетворення життя за законами краси, про роль мистецтва в розвитку. Естетичне виховання потрібно розглядати не тільки як спосіб збагачення внутрішнього світу дитини, але й, в першу чергу, як засіб формування моральності і етичності. Естетичне виховання – це шлях до становлення і розвитку гуманності особистості дошкільника, це форма вираження естетичної потреби дитини в красі і житті за законами краси.

4.1. Естетичні поняття і категорії.

Естетичне виховання можна розглядати як системну діяльність, спрямовану на розвиток чуттєвої сфери особистості, її уміння сприймати, оцінювати явища естетичної дійсності за законами краси, збагачувати у процесі їх сприймання свій внутрішній світ, оволодівати законами творчості і творити.

В процесі естетичного виховання у дітей формується естетично ціннісне ставлення до життя, розвивається сприймання і розуміння прекрасного у мистецтві, природі, взаєминах людей, художніх потребах і здатності до художньої творчості. Естетичне виховання включає всі лінії існування особистості дитини: розвиток, освіта, виховання, практична діяльність.

Важливою складовою цього процесу є естетична освіта - процес засвоєння мистецьких знань, умінь і навичок. У процесі естетичного виховання діти отримують найпростіші уявлення про види мистецтва: літературу, музику, їх жанри; скульптуру, живопис, графіку; декоративно-ужиткове мистецтво; засвоюють основні естетичні поняття, загальні категорії, наприклад «прекрасне», «потворне». Категорії її поняття естетики розкриваються для дітей через предмети побуту, іграшки, явища природи.

Від процесу сприйняття об'єктів і явищ природи, творів мистецтва, розуміння їх загальних та специфічних властивості надалі переходять до формування естетичних умінь і навичок дітей: музикування, співів, виконання ритмічних рухів, декламування, створення предметів, сюжетів, композицій, театралізації творів, гри, тощо.

В дошкільному віці закладаються початкові знання художньо-естетичної культури, розвивається здатність до художньо-естетичної творчості, відбувається розвиток естетичних психологічних якостей людини, які виражені естетичним сприйняттям, почуттям, оцінкою, смаком і іншими психічними категоріями естетичного виховання.

Центром естетичної свідомості є естетичний ідеал. Естетичний ідеал – це уява про досконалу красу явищ матеріального, духовного, інтелектуального, морального, художнього світу. Для дошкільного віку характерна нестійкість уявлень про естетичний ідеал.

Наступна категорія естетичного виховання - естетичний смак. Естетичний смак - це здатність безпосередньо, по враженню, без особливого аналізу відчувати, відрізнити достовірно прекрасне, справжні естетичні достоїнства природи, мистецтва, громадського життя. Естетичний смак формується у людини впродовж багатьох років. В дошкільному віці закладаються основи естетичного смаку.

Потрібно розрізнити поняття: естетичне виховання, естетичний розвиток, естетична культура.

Естетичний розвиток - процес становлення і вдосконалення естетичної свідомості та естетичної діяльності особистості. Естетичний розвиток має на меті формування естетичної культури особистості - своєрідного сплаву особистісних якостей, які обумовлюють критерії її оцінювання прекрасного і потворного, вияв чуття міри у власної творчості. Під впливом суспільних умов, виховання, взаємодії з

прекрасним естетична культура особистості постійно змінюється, в одних випадках збагачуючись, в інших – збіднюючись.

Естетичну культуру особистості утворюють такі компоненти: естетична свідомість, естетичні потреби, естетична діяльність.

Естетична свідомість – це сукупність поглядів, знань, суджень, оцінок, ідей, ідеалів. Її основою є естетичне сприймання - процес відображення сутності предметів і явищ естетичної дійсності, співвідношення сприйнятого зі сповідуваними особистістю критеріями.

Естетичне сприймання у процесі осмислення явищ і предметів дійсності трансформується в естетичні погляди - думки, судження, уявлення про прекрасне і потворне, які є основою ставлення до явищ буття загалом і явищ мистецтва зокрема. Спираючись на естетичні погляди, особистість визначає для себе естетичний ідеал - соціально обумовлений взірець досконалості, який є орієнтиром в оцінюванні естетичних явищ і власної художньо-творчої діяльності.

Естетичні потреби - внутрішня необхідність надбання певних естетичних цінностей і розвитку певних умінь. Естетичні потреби втілюються в естетичних смаках - здатності особистості до індивідуального відбору із сукупності естетичних явищ і предметів тих, які найбільше відповідають її поглядам та ідеалам, породжують позитивні відчуття в процесі сприймання.

Надзвичайно важливим є формування естетичних потреб дитини. Усі ці якості не даються людині від народження, а є результатом виховання і самовиховання, художньо-творчої практики.

Естетична діяльність - безперервний процес формування і реалізації творчих умінь, навичок, здібностей, гармонізації себе і світу.

4.2.Принципи естетичного виховання дітей.

В процесі естетичного виховання дітей ми спирались на наступні принципи.

Принцип цілісності (естетичне виховання є невід'ємною складовою освітнього процесу).

Принцип реальності (дитяча творчість пов'язана з реаліями життя).

Принцип варіативності (варіативність змісту, форм і методів всіх видів естетичної діяльності).

Принцип індивідуальності (виявлення індивідуальних особливостей дитини і визначення оптимальних шляхів розвитку її творчих здібностей).

4.3.Завдання естетичного виховання дітей.

Завдання естетичне виховання ми умовно поділили на дві групи. Перша група завдань - формування естетичного ставлення дитини до світу (розвиток умінь бачити і розуміти красу природи, людських вчинків, творів мистецтва; формування потреби в пізнанні прекрасного). Друга група завдань - формування художніх умінь в області мистецтва (навчання малюванню, ліпленню, аплікації, конструюванню, співу, музикуванню, рухам під музику, декламуванню, театралізації, тощо).

В умовах нашого дошкільного закладу зазначені завдання реалізуються через набуття теоретичних знань і формування практичних умінь, які включають:

1.Розвиток у дитини естетичного сприйняття художніх образів, предметів і явищ навколишнього світу як естетичних об'єктів.

2.Формування естетичного ідеалу і виховання естетичного смаку дитини.

3.Формування у дитини естетичної картини світу.

4.Виховання естетичної культури дитини.

5.Формування у дитини світоглядної концепції творця.

4.Формування практичних навичок, умінь дитини щодо самовираження в продуктивних видах естетичної діяльності.

5.Розвиток творчих здібностей дитини.

6. Створення в дошкільному закладі освіти умов для вільного експериментування з матеріалами і інструментами.

7. Забезпечення почуття гармонії і емоційного благополуччя дитини.

Для вирішення цих завдань педагогами закладу використовують різні методи: демонстрація зразка і способу дії, опис, спостереження і пояснення, спосіб сенсорного обстеження об'єкту, вправи, ігри, приклад дорослого, метод пошукових ситуацій.

Потрібно зазначити, що процес формування художніх умінь дітей в області мистецтва відбувається значно легше ніж процес формування естетичного ставлення до світу, який потребує не тільки високої естетичної компетентності педагога, а й його гуманістичної спрямованості, усвідомлення краси, як форми і засобу розвитку особистості. Саме на гуманістичну спрямованість і естетичну підготовку педагогів ми звертаємо особливу увагу.

4.4. Умови естетичного виховання дітей.

Важливим завданням естетичного виховання дітей є формування здатності дитини до милування красою природи і красою творів мистецтва; переживання почуттів, що породжуються естетичними об'єктами. Для вирішення цього завдання ми створюємо збагачене предметно-розвивальне середовище: студія образотворчої діяльності, зала хореографії, музична зала; естетична насиченість приміщень закладу творами мистецтва – картини, гобелени, малі скульптурні форми.

В кожній групі створено куточки естетичної спрямованості:

- образотворчий (малювання, ліплення, аплікація);
- музичний (записи творів класичної музики, дитячі музичні інструменти);
- театралізованої діяльності (атрибути лялькового театру);
- бібліотека з творами класиків дитячої художньої літератури, народними казками;
- міні-музей декоративно-ужиткового мистецтва, ляльок; різдвяних янголят, новорічних іграшок, писанки;
- багато інших предметів, що мають естетичну цінність.

Важливою умовою естетичного виховання дитини є особистість педагога, його здатність помічати, підтримувати і створювати красу навколо себе. Тому педагоги закладу намагаються стати еталоном краси. Важливе місце також приділяється етиці та естетиці спілкування - вигляд і мова педагогів, манера поведінки формують увлеченнями дітей про ідеал, гармонію зовнішнього та внутрішнього.

Ми вважаємо однією з базових умов естетичного виховання дітей гуманістичну спрямованість освітнього процесу, що забезпечує емоційний комфорт дитини, почуття захищеності, довіри до себе і світу, створює оптимальні умови для естетичної діяльності.

Виникнення вищих почуттів і глибокої духовної насолоди від спілкування з прекрасним, почуття відрази при зустрічі з потворним - це ознаки справжньої естетичної вихованості.

4.5. Форми естетичного виховання дітей.

В нашому освітньому закладі проводяться такі організовані види діяльності щодо естетичного виховання дітей

- музична діяльність (співи, гра на музичних інструментах, слухання музики, танець, тощо);
- образотворча діяльність (малювання, ліплення, конструювання, аплікація);
- художньо-мовленнєва діяльність (декламування, переказ казок, оповідань, вигадування загадок, оповідань, тощо);
- театралізована діяльність (імітаційні вправи, інсценування, театралізація);
- інтегровані заняття, що включають різні види мистецтва (музика, художня література, образотворче мистецтво, хореографія);
- виставки міні-музею;

- свята і розваги;
- літературні і музичні світлиці;
- перегляди вистав, фільмів, телепередач, тощо.

Цікавою формою естетичного виховання дітей в нашому закладі є Музична світлиця. Мета проведення такої форми музичного виховання - знайомство з творчістю видатних композиторів (П.Чайковський, Д.Шостакович, Г.Свиридов, Д.Кабалевський, В.А.Моцарт, Е.Гріг, К.Сен-Санс.); знайомство з музичними інструментами, інструментальною та оркестровою музикою; розвиток музичного смаку, виховання стійкого інтересу до класичної музики. Зустрічі проходять в музичній залі, запалюється свічка, як символ чарівного світла мистецтва, виставляється портрет композитора, добирається музичний твір, мультфільм, або відеоряд відповідний до теми. Музична світлиця проводиться на початку кожного місяця для дітей 5-6р.ж., надалі діти продовжують слухати музичні твори перед денним сном для занурення в чарівний світ класичної музики.

Часто вважають, що музичне виховання потрібно лише для тих, хто хоче стати музикантом – професіоналом, на нашу думку елементарна музична грамотність необхідна кожному. Потрібно лише своєчасно обережно допомогти дитині познайомитись з країною, де живе класична музика, тоді дитина навчиться не лише слухати, а й чути, музика принесе їй справжню радість від гармонії звуків.

У світовій практиці музичного виховання дітей відомою є методика К.Орфа, на яку ми спираємось при проведенні музичних занять та в театралізованій діяльності. В основу педагогіки Карла Орфа покладено принципи креативності, варіативності, комунікативності. Ця системи музичного виховання дає змогу оптимально поєднувати різні види діяльності: логоритміку, співи, музично ритмічні рухи та гру на музичних інструментах. Педагогічна ідея К.Орфа полягає у спонуканні дитини до самостійного створення музики, при цьому характер музики для дитячих інструментів народжується із самої гри на них, відповідає характеру персонажу, або уяві дитини про певне явище, особу, або предмет. Важливе значення для розвитку дитини має імпровізація, що виникає на цій основі. Імпровізаційні вправи дають змогу дитині безпосередньо виявити себе в музиці, проявити власне творче начало, формують установку, що людина є творцем власного життя. Результатом такої організації музичного виховання є можливість дітей бути активними суб'єктами як процесу музичного виховання.

Далеко не кожна дитина може стати в майбутньому професійним художником, але кожна може навчитися помічати навколо себе красу, продовжувати її у своїй душі, думках, діях, творіннях.

Змістовними і захоплюючими є заняття з образотворчого мистецтва, які проводяться в нашому закладі. Діти ознайомлюються із різними видами та жанрами образотворчого мистецтва: живописом (пейзаж, портрет, натюрморт), графікою, скульптурою та декоративним розписом, навчаються використовувати колір, форму, лінії, штрихи, композицію, пропорції, різні матеріали (олівці, фарби, воскові олівці, папір, картон) та нетрадиційні техніки як засоби створення виразного художнього образу.

Діти зустрічаються із різним художнім матеріалом, вчать його відчувати, відкривають для себе цілий світ із розмаїттям живописних кольорів. На заняттях використовуються елементи психогімнастики, під час якої діти втілюються у образи, відтворюють рухи, дії, настрій та міміку, щоб краще відчувати оточуючий світ та передати свої відчуття у малюнку.

Цікавими є досвід проведення занять щодо ознайомлення з творчістю відомих художників. Занурення у світ народної художниці Марії Приймаченко з незвичайними та фантастичними казковими квітами, дивовижними птахами та тваринами, ознайомлення з технікою розписів та з елементами її декору викликало у дітей бажання

малювати за мотивами її творів. Кожна група виконала колективні роботи, надихані фантазією і творчістю М.Приймаченко.

Виховати творчу людину без краси неможливо. Прекрасне – вічне джерело духовності, натхнення, творчості. Враження дошкільного дитинства відкладаються в пам'яті на все життя і вирішують подальший розвиток дитини. В емоційному сприйнятті дитинства зароджуються витoki майбутньої творчої особистості. В закладі працюють гуртки образотворчого мистецтва - «Петриківський первоцвіт», «Творчі перлинки для малої дитинки». Керівником гуртка «Петриківський первоцвіт» складено програму і розробки занять петриківського розпису.

На заняттях діти розширюють знання і поглиблюють уявлення про особливості української культури; знайомляться з історією виникнення петриківського розпису, його характерними особливостями, засобами виразності, вчать малювати на папері візерунки із ягід та листя (різними способами - пензлем та піпеткою) за мотивами петриківського розпису.

Методичним надбанням є система проведення інтегрованих занять на яких розкривається світ форми і кольору, музики і художнього слова у гармонії цілісного сприйняття світу: «Білі ведмеді», «Снігурі», «Сонечко, вберись гарненько!», «Щасливе дерево». Особливість даного методу полягає в тому, що при сприйнятті дітьми творів образотворчого мистецтва звучить музика, характер якої співзвучний твору, добирається художнє слово відповідної тематики, тобто відбувається одночасний вплив на зоровий і слуховий аналізатори, інтелект дитини. Це в свою чергу полегшує процес сприйняття, робить його більш глибоким, витонченим. Інтеграція різних видів діяльності збагачує емоційний пізнавальний розвиток дитини. Інтегративно-тематичний підхід забезпечує єдність змістовного, методичного, організаційного блоків освітнього процесу.

Дошкільне дитинство є сенситивним періодом, коли використання задатків є найбільш своєчасним для розвитку спеціальних здібностей, тому в закладі працює гурток дитячої хореографії. Дитяча хореографія ґрунтується на історичній логіці розвитку мистецтва танцю та змісті хореографічного мистецтва в усьому його розмаїтті: фольклорній хореографії, українських музично-хореографічних традиціях, танцях народів світу, класичному танці, бальній та сучасній хореографії.

Керівник гуртка розробила цикл занять щодо ознайомлення дітей з танцями народів світу: вальс, гопак, полька, тощо. Під час занять гуртка розширюються знання дітей про види хореографічного мистецтва, формуються навички виконання рухів класичної і народної хореографії, імпровізації хореографічних етюдів. Діти долучаються до культури країн світу через мистецтво танцю.

Естетичний розвиток людства відбувається як два зустрічних процеси:

- перший - від синкретизма до окремих видів мистецтва (танець, співи, музика, театр, малювання);

- другий – від окремих видів мистецтва до їх синтезу.

Потреба існування різних видів мистецтва викликана тим, що жодне з них власними засобами не може дати достатньо повну картину світу. Для розвитку культури особистості в рівній ступені важливо знати всі види мистецтва та їх взаємодію. Особливо педагогу, у якого мистецтво виступає як фактор формування особистості дитини.

Синтез мистецтв – це вимога сучасності з метою цілісного гармонійного розвитку особистості, перетворенні дитини в суб'єкт саморозвитку.

Синтез музики, малювання, хореографії в освітньому просторі виступає як фактор, що створює в уяві і в практичному досвіді дитини цілісну картину світу і є фактором гуманізації освіти, що висвітлює загальнолюдські цінності.

Тобто синтез мистецтв є важливим фактором розвитку особистості дитини.

В практику роботи закладу гармонійно увійшло проведення комплексних і інтегрованих занять спеціалістами - керівником гуртка образотворчого мистецтва, музичними керівниками, керівником гуртка хореографії. Такі заняття сприяють цілісному сприйняттю світу, спонукають дітей до експериментування з різними художніми матеріалами, звуками, рухами під музику, що забезпечує самовираженню дитини різними засобами мистецтва.

Інтегровані заняття ми проводимо з метою узагальнення та систематизації знань дітей з певної тематики, наприклад – пори року. Такі заняття об'єднують знання з однієї теми із різних розділів програми з метою інформаційного та емоційного збагачення процесів сприймання і мислення, почуттів дітей, що дає їм змогу пізнавати певне явище з різних сторін. Такі заняття мають високу продуктивність і викликають у дітей найбільше задоволення. Результатом впровадження інтегрованих занять є формування системного мислення дітей, активізація дитячої уяви, формування позитивно-емоційного ставлення до процесу пізнання.

Цікавим є досвід роботи закладу з театралізованої діяльності. Музика і казка, які органічно поєднуються у виставі, пробуджують уяву дитини, збагачують її новими смислами, образами та уявленнями. Під час театралізації діти вчаться імпровізувати, створювати образи казкових персонажів засобами слова, жестів та міміки, музики і рухів, супроводжуючи свої дії грою на шумових музичних інструментах. Театралізована діяльність розвиває психічні процеси: увагу, уяву, пам'ять; створює умови для занурення дитини у власний духовний світ; через казкові образи надає вірці людських чеснот; розвиває здібності і інтуїцію.

Під час театралізованої діяльності дитина вчиться розрізняти образи в музиці, установлювати зв'язок між ними й засобами музичної виразності; закріплює знання про характер музики; вчиться розрізняти музичні інструменти за звучанням; удосконалює вміння узгоджувати рухи з музичним супроводом; закріплює навички літературного мовлення. Театралізована діяльність з використанням методики К.Орфа здобула в нашому закладі особливого шанування, оскільки через цікаву і зрозумілу для дитини форму – казку розвиває природні музичні та театральні здібності; виховує любов до літератури, музики, театру; є засобом входження дитини в культуру. Розроблено за методикою К.Орфа казки: «Казка про неслухняне Мишенятко», «Казка про Настю, Оленку та місяці року», «Ріпка», «Рукавичка», «Солом'яний бичок», «Три ведмедя», «Як колобок Осінь шукав», «Як Осінь фарби шукала», тощо.

Дієвим засобом естетичного виховання дітей, який втілюється в нашому закладі, є виставки міні-музею. Засобами музейної педагогіки ми забезпечуємо передавання культурного досвіду на основі міждисциплінарного й поліхудожнього підходу через педагогічний процес в умовах музейного середовища, таким середовищем є експозиції, які створюються в закладі щомісячно. Створення міні-музею відбувається поетапно: підготовчий етап (визначення теми і назви міні-музею, розробка моделі, визначення місця розташування), практичний етап (підбір експонатів), етап впровадження (урочисте відкриття музею і функціонування). Спочатку екскурсію проводить педагог, надалі готуються юні екскурсоводи із груп бр.ж., вони залучаються до проведення екскурсій по міні-музею для дітей 4-5р.ж.

Музей – це місце, де виховуються почуття, що спонукають дитину до пізнавальної діяльності. Включення музею в освітній процес сприяє формуванню психологічної і моральної підготовленості дитини бути суб'єктом власних соціокультурних перетворень. Під час експозицій виставок міні-музею діти ознайомлюються з історією виникнення книги і ілюстрації книги; з українською народною іграшкою і новорічними іграшками ручної роботи; з розмаїттям писанок і Різдвяними янголятами; предметами декоративно-ужиткового мистецтва (гончарство, лозоплетіння, вишивка), поглиблюють знання про різні види українського народного

розпису (косівський, опішнянський, петриківський); долучаються до знайомства з музичними інструментами; поринають у світ живопису, скульптури, графіки; тощо.

Педагогічно доцільним є досвід проведення інтегрованих занять в міні-музеї, які включають: розповідь педагога, демонстрацію музейного експоната, використання музичного супроводу, елементи драматизації та ігри, продуктивні види діяльності (малювання, ліплення, аплікація), мовленнєву творчість, дослідницьку діяльність.

Зв'язок із мистецькими закладами. У зустрічах музичної вітальні беруть участь вихованці музичної школи №5. В закладі проводяться виставки експозицій Запорізького краєзнавчого музею (Чарівний світ писанки, Різдвяні янголята, Гончарство). Ми проводимо екскурсії до Запорізької дитячої художньої школи, під час яких діти знайомляться з роботами художників Запорізького краю; до Дитячої бібліотеки (філія №1), під час екскурсій діти переглядають виставки книг бібліотечного фонду, знайомляться з біографією і творами дитячих письменників і поетів, стають абонентами бібліотеки.

4.6.Методи і засоби естетичного виховання дітей.

Кожній групі завдань естетичного виховання відповідають свої методи. Для першої групи завдань, спрямованої на залучення дітей до мистецтва, розвиток естетичного смаку, розуміння прекрасного провідними методами вирішення є показ, спостереження, пояснення, аналіз, приклад дорослого, при цьому педагогу важливо виразити свої почуття, своє ставлення до творів мистецтва.

Для другої група завдань, пов'язаної з формуванням навичок художньої діяльності, методами вирішення є: показ, вправа, пояснення, метод пошукових ситуацій. Детально ці методи розглядаються в методиках образотворчої діяльності і музичного виховання.

Загальним принципом відбору методів естетичного виховання дітей є принцип естетичної дієвості творця - спонукання до створення творів мистецтва власноруч.

Показ як метод виховання використовується при первинному знайомстві з предметом естетичної дійсності. Вихователів важливо визначити об'єкт показу і створити умови для того, щоб увага дітей була зосереджена на тому, що їм показують, пропонують послухати.

Метод спонукання. Цей метод розвиває співпереживання, емоційну чуйність до прекрасного і засудження потворного. Використовується високохудожні твори мистецтва; точно відтворюється текст, або музичний твір; здійснюється емоційно-образне виконання.

Метод переконання. Цей метод розвиває естетичне сприйняття, елементи художнього смаку. Використовується при сприйманні явища Прекрасного.

Метод привчання, вправи в практичних діях. Цей метод спонукає дитину до втілення краси у власних продуктивних видах діяльності, прикрашання середовища життєдіяльності, внесення радості в буття близьких людей.

Метод пошукових ситуацій. Цей метод спонукає дитину до творчості.

Форми організації естетичного виховання можуть бути різними: на зайнятті, в самостійній діяльності, художній праці, під час свят, розваг, екскурсій, прогулянки, тощо.

Особливу увагу ми приділяємо комплексному зайняттю, в якому виховні завдання реалізуються засобами різних видів мистецтва.

Практичними засобами естетичного виховання є відібрані і спеціально організовані для дітей предмети і явища оточення, види діяльності, до них належать: естетика побуту, твори мистецтва, природне середовище, організовані види діяльності дітей.

Естетика побуту (відповідність гігієнічним вимогам і порядок, художнє оформлення дошкільного закладу).

Твори мистецтва, які використовують в оформленні приміщень і як демонстраційний матеріал для проведення занять (твори живопису, графіки, малі скульптурні форми, твори декоративно-ужиткового мистецтва, тощо.

Природне середовище (пізнавальні прогулянки, милування природою та інші).

Організовані види діяльності дітей в дошкільному освітньому закладі: музичні заняття; заняття з ліплення, аплікації, малювання; театралізована діяльність, виставки міні-музею; свята і розваги; літературні і музичні світлиці; перегляди вистав, фільмів, телепередач, тощо.

Основними етапами естетичного виховання є: мотивація; сприйняття естетичних цінностей і формування уявлень і понять про прекрасне; розвиток естетичних почуттів; розвиток естетичних потреб; вироблення художніх смаків, поглядів, переконань, формування естетичної свідомості; мотивація ухвалення рішень, пов'язаних з естетичною діяльністю, формування відповідних умінь, навичок, звичок; контрольно-оцінна діяльність.

4.7.Критерії естетичної вихованості дітей.

Головною метою естетичного виховання дитини є поєднання естетичного ідеалу і справжнього художнього смаку з розвинутою здатністю до єдності милування, переживання, судження і естетичної творчості.

В дошкільному закладі дитина набуває компетенції в різних видах естетичної діяльності - образотворчій, музичній, театральній, літературній. Оцінку ефективності роботи щодо естетичного виховання дітей ми здійснюємо за допомогою педагогічної діагностики, що проводиться за розділами освітньої програми згідно Базового компоненту дошкільної освіти. Діагностику естетичної вихованості ми здійснюємо за різними критеріями: педагогічними, психологічними, соціальними.

Педагогічними критеріями естетичної вихованості є сформованість компетенції дитини згідно Базового компоненту дошкільної освіти, освітня лінія - «Дитина у світі культури»: розуміння різних способів створення художніх образів; сформованість елементарних художньо-продуктивних навичок; розвиток творчих здібностей; оволодіння навичками культури споживання, тощо.

Психологічними критеріями естетичної вихованості є здатність дитини до милування і переживання почуття краси, формування суджень; здібності адекватної уяви і відтворення художніх образів. Про сформованість цих здібностей можна судити по тому, як дитина сприймає і оцінює високохудожні твори мистецтва. Виникнення вищих почуттів і глибокої духовної насолоди від спілкування з прекрасним, почуття відради при зустрічі з потворним - це ознаки справжньої естетичної вихованості.

Соціальними критеріями естетичної вихованості є ціннісне ставлення до процесу та продуктів творчої діяльності; наявність інтересу до мистецтва, потреби в спілкуванні з естетичними творами мистецтва і життя, ціннісне ставлення до людей, до себе, тощо.

В результаті плідної роботи з естетичного виховання дітей заклад досягнув значних результатів.

Результати засвоєння Базового компоненту дошкільної освіти, освітня лінія - «Дитина у світі культури», високий і достатній рівень.

Рік життя	2014-2015н.р	2015-2016н.р	2016-2017н.р.
6р.ж.	94 %	95 %,	95 %
5р.ж.	88 %	89 %	90 %
4р.ж.	79 %	81 %	81 %

Вихованці закладу беруть участь в різних конкурсах естетичного спрямування, конкурсах, де умовою участі є виконання художніх робіт (малюнків, аплікації, конструювання, тощо).

Конкурси 2015-2016н.р.

- 1.«Мій найкращій день з родиною», малюнок - 22 дитини, дипломанти.
- 2.«Перлинки Запорізького краю»: 1 дитина, дипломант.
- 3.«Смачно, корисно, барвисто», малюнок, аплікація – 3 дитини, перше місце.

Конкурси 2016-2017н.р.

1.«Вода-джерело життя», малюнок, фотографія – 16 дітей, 1 колективна робота, дипломант.

2.«Екологічний вектор», малюнок :

- «Мешканці червоної книги»- 6 дітей, дипломанти.
- «Про рослини і тварин у легендах» - 2 дитини, друге місце.
- «Природа просить допомоги» - 3 дитини, дипломанти.
- «Заповіді природи» - 4 дитини, дипломанти.

3.«Заговори, щоб я тебе побачив», вірш, розповідь – 4 дитини, друге, третє місця.

4.«Зірочки дошкілля»,

- вірш - 3 дитини, третє місце;
- малюнок – 6 дітей, перше, друге, третє місця;
- співи – 2 дитини, перше місце;
- юні художники – 6 дітей, перше, друге місце.

5.Місячник безпеки, ДНС очима дітей – 15 дітей, перше місце.

6.«Наше мирне небо» - 10 дітей, дипломанти.

Конкурси 2017-2018н.р.

1.«Будинок моєї мрії», малюнок - 8 дітей, дипломанти.

2.ДНС очима дітей, малюнок – 15 дітей, дипломанти.

3.«Екологічний вектор», малюнок – 4 дитини, перше місце.

4.«Заговори. щоб я тебе побачив», вірш – 1 дитина, друге місце.

5.Обласний дитячий конкурс малюнків та фоторобот з протидії насильству - колективні роботи, дипломанти.

6.Міжнародний конкурс дитячого малюнка «Дружать діти на планеті» - 9 дітей.

7.Мої улюблені тварини – 7 дітей, дипломанти.

Заклад бере участь у всіх районних, міських, республіканських конкурсах.

5.Висновки.

Відчуженість батьків від дітей, неможливість контролю інтернет - ресурсів, відхід від культурних надбань людства і духовних цінностей породжує конфлікт естетичних установок, поглядів, смаків, певною мірою деформуюче впливає на естетичний світ дитинства.

Анкетування виявило, що тільки 30% батьків створюють вдома умови для розвитку творчих здібностей дітей, їх естетичного розвитку. Пріоритетним для батьків є розвиток інтелектуальної сфери дітей, як потенціалу набуття фахової освіти, подальшого працевлаштування. Прерогатива матеріальних цінностей над духовними, низький психолого-педагогічний освітній рівень сучасних батьків, покладає на дошкільний освітній заклад особливі вимоги щодо створення умов естетного виховання дітей.

Естетичне виховання по-новому структурує особистість, створює цілісність її фізичної, інтелектуальної і духовної складових; особистість стає суб'єктом культури, саме в цьому запорука розвитку суспільства. Саме творча особистість, що має гнучке мислення і розвинену інтуїцію є умовою технічного і суспільного прогресу людства. Не лише турбота про красу і гармонію, культуру і гуманістичні цінності, але й міркування користі і процвітання примушують вважати естетичне виховання однією з першочергових завдань сучасного суспільства.

Дошкільний освітній заклад, як перше суспільне середовище, ставить своєю метою забезпечення гармонійного розвитку особистості дитини, здатної до саморозвитку і самореалізації. Досягнення цієї мети неможливо без естетичного виховання.

Естетичне виховання дітей є, на наш погляд, основою виховної роботи дошкільного освітнього закладу. Саме у дошкільний період діти отримують перші естетичні враження, залучаються до творів мистецтва, опановують продуктивні види художньої діяльності. Ми навчаємо дітей бачити і відчувати красу навколишнього світу, берегти і примножувати прекрасне. Розуміючи, що естетичне виховання є невід'ємною складовою трансляції естетичного досвіду поколінь, педагоги дошкільного освітнього закладу, як первинної ланки освіти, мають стати провідником дитини у світ культури.

Розуміючи, що музика і образотворче мистецтво, література і театр, естетика побуту і стосунків є найбільш дієвими засобами розвитку інтелекту і збагачення чуттєвої сфери, формування здоров'я і реалізації творчих здібностей дитини ми обрали художньо-естетичний напрямок пріоритетним в роботі закладу.

6.Список використаних джерел.

- Алексеева В. Эстетическое и художественное воспитание (К новым решениям)//Новое педагогическое мышление/ Под. ред. А.В. Петровского, - М.: Педагогика, 1989. – 280с.
- Базовий компонент дошкільної освіти в Україні. — К., 1999.
- Богуш А.М., Лисенко Н.В. Українське народознавство в дошкільному закладі. — К., 2002.
- Венгер Л.А., Пилюгина Э.Г., Венгер Н.Б. Воспитание сенсорной культуры ребенка от рождения до 6 лет. — М., 1988.
- Воспитание гуманных чувств у детей // Под ред. Л.Н. Прокопиенко, В.К.Котырло. — К., 1987.
- Выготский Л.С. Психология искусства [Текст]: монография/Л.С. Выготский. – М.: Лабиринт, 2008. – 352с.
- Джола Д.М., Щербо А.Б.. Теорія і методика естетичного виховання школярів: Навчально-методичний посібник. – К.: ІЗМН, 1988. – 392с.
- Запорожец А. В. Проблемы развития психики // Избранные психологические труды. — М., 1986.
- Киричук О.В. Філософія освіти і проблеми виховання // Нові технології навчання. — К. 1997.
- Козлова С.А., Куликова Т.А. Дошкольная педагогика. — М., 2002.
- Комарова Т.С. Изобразительное творчество дошкольников в детском саду. — М., 1984.
- Коментар до Базового компонента дошкільної освіти в Україні / Наук, ред. О. Л. Кононко. — К., 2003.
- Концепція безперервної системи національного виховання. — К., 1994.
- Концепція дошкільного виховання в Україні. — К., 1993.
- Котляр В. Ф. Изобразительная деятельность дошкольников. — К., 1986.
- Лихачев Б.Т. О задачах эстетического воспитания // Вопросы воспитания: теория и практика. Вып. 9. - Пятигорск: ПГЛУ, 2002 - С. 18-23.
- Основы дошкольной педагогики /Под ред. А. В. Запорожца, Т. А. Марковой. — М., 1980.
- Парамонова Л. А., Протасова Е. Ю. Дошкольное и начальное образование за рубежом. — М., 2001.
- Пальчевський С.С. Педагогіка: Навч. посіб. 2-е вид. – К.: Каравела, 2008. – 496с.
- Рудницька О.П. Педагогіка загальна та мистецька. – Навчальний посібник. – К.: 2002. - 270с
- Підкурманна Г. Дитяча творчість. Програма та методичні рекомендації з художнього розвитку дітей дошкільного віку. — К., 2001.
- Поніманська Т. І. Моральне виховання дошкільників. — К., 1993.
- Проскура Е. В. Развитие познавательных способностей дошкольника. — К., 1985.
- Русова С. Ф. Ідейні підвалини школи // Світло. — 1913. — Кн. 8.
- Сковорода Г. Пізнай у собі людину. — Л., 1995.
- Стельмахович М. Г. Українська рідина педагогіка. — К., 1996.
- Сухомлинський В. О. Серце віддаю дітям. — К., 1986.
- Сухомлинский В. А. Хрестоматия по этике. — М., 1990.
- Ушинський К. Д. Про народність у громадянському вихованні // Вибрані твори: В 2-х т. — Т. 1. — К., 1983.